



HOMILIE

van Mgr. dr. J.H.J. van den Hende bij de Nationale Bedevaart Brielle zaterdag 7 juli 2018

Wijsheid van Jezus Sirach 51, 1-8

2 Korintiërs 4, 7-25

Matteüs 10, 17-22

Broeders en zusters, heeft u de laatste zin van het evangelie van vandaag nog in uw hoofd? De Heer zegt: Als je gered wilt worden moet je volharden. Wat is dat, volharding? We denken misschien al snel aan de tanden op elkaar, niet zeuren, schouders eronder en doorlopen. Maar als het om volharding gaat, lijkt het me beter dat we niet de betekenis overnemen die de wereld eraan geeft. Alsof alles van onze spieren afhangt, van discipline en grootspraak.

Volharding in Bijbelse zin heeft ermee te maken dat je bereid bent om dingen te verdragen en uit te houden die moeilijk zijn. Een andere belangrijke betekenis van volharding in de Schrift is dat we niet opgeven. Dat we niet nalaten en niet moe worden om datgene te doen waar het op aankomt.

Bij volharding mogen we kijken naar het leven van onze Heer Jezus. Hij was niet iemand met grootspraak. Niet iemand met de tanden op elkaar en ten koste van anderen doorduwen. Het is Jezus zelf die zijn leven ten einde toe gedragen heeft in de eerste betekenis van volharding. Hij heeft verdragen wat Hij aan lijden ontmoette. Hij heeft verdragen wat er aan onrecht op hem afkwam en heeft volgehouden tot het uiterste aan het kruis. Daarbij is Hij niet moe geworden om steeds opnieuw de liefde te verkondigen. Een liefde die barmhartigheid betekent en leven ten volle in het licht van God.

Volharding zoals in het leven van Onze Heer - van verdragen en uithouden en niet moe worden - vinden we ook terug in het leven van de Martelaren van Gorcum. De Martelaren hebben zich hier op deze plaats toevertrouwd aan God. Je zult maar meegenomen worden. Nog net niet van je bed gelicht, maar wel in gevangenschap worden bedreigd, vernederd, gepijnigd. Dan sta je hier en moet je je geloof in de eucharistie loslaten en ook het liefst hele lelijke dingen over de paus zeggen.

De Martelaren hebben dat onrecht en die dreiging verdragen, volgehouden. Het verslag van hun terechtstelling getuigt dat ze niet moe zijn geworden om steeds opnieuw uit te leggen wat het geloof voor hen betekent. Wat de Kerk is, wie Jezus Christus is, wat de eucharistie als bron en hoogtepunt voor ons inhoudt (cf. Matteüs 10, 19-20).

Volharding heeft dus niet te maken met even doorzetten alleen. Of je eigen spieren gebruiken, op je eigen kracht vertrouwen. Het is op de eerste plaats je overgeven aan de liefde van God. Je toevertrouwen aan zijn trouw en redding. Zoals het stond in de eerste lezing: Denken aan de weldaden van eerder (Sirach 51, 8). Denken aan Gods barmhartigheid, zoals Hij die ons heeft betoond. Je als het ware laten bemoedigen door wat er aan weldaden van Godswege achter ons ligt in de heilsgeschiedenis met God, om dan nu de moed te hebben om te verdragen, vol te houden en niet los te laten.

Heel bijzonder mogen wij dat doen in het Jaar van Gebed, dat heel bijzonder in het bisdom Rotterdam een jaar lang een terugkerende opdracht is. In Lucas 18 zegt Jezus dat we moeten blijven bidden en volharden in het gebed.

Volharden in het gebed. Wat betekent dat? Wederom niet alleen op je eigen discipline vertrouwen, je ogen stijf dicht doen en alle woorden uitspreken die in je boekje staan, maar je allereerst toevertrouwen aan God. Dat je weet dat Hij er altijd is en dat je gelooft dat Hij in je hart wil wonen, elke dag opnieuw.

Bidden, broeders en zuster, heeft wel met discipline te maken. Het heeft ook te maken met doorzetten en niet moe worden. Maar het is iets anders dan krachtpatserij. Het is vooral steeds weer de kracht zoeken bij de Heer om Hem gezelschap te houden. Steeds weer kracht zoeken bij God om je leven aan te kunnen en je in het licht van Zijn aanwezigheid te plaatsen.

Van het gebed wordt vaak gezegd dat nood leert bidden. En daar hoor je soms de afschuwelijke bemerking bij: 'Als er weer eens een keer oorlog komt, dan zit de kerk wel vol.' Maar nood leert niet altijd bidden.

Er is een indrukwekkende getuigenis van de uit Vietnam afkomstige kardinaal Văn Thuận die jarenlang gevangen heeft gezeten in een donkere cel. Zodanig dat je op een gegeven moment niet meer weet of het dag of nacht is. Hij zegt: 'Op dat moment is bidden evenmin gemakkelijk en evenmin vanzelfsprekend. Alsof je zomaar in één keer je nood kunt klagen, zomaar ineens onder woorden kunt brengen waar je bang voor bent, dan voel je je zwakheid en komt er soms geen woord over je lippen.' (Frans Van Thuan, Getuigenis van de hoop. Vademecum voor de katholiek in het derde millennium [2001] pag. 119).

'Juist in de zwakheid', getuigt hij, 'in gevangenschap terneergeslagen, voelde ik mijn verlangen om tot God te kunnen spreken. Ik kon het niet altijd want ik was te zwak. Ik kon niet altijd de woorden vinden, maar ik dacht wel steeds aan Hem. En langzaam groeide de mogelijkheid om te midden van angst en onzekerheid toch weer woorden te vinden om tot God te spreken.' Dat kwam niet voort uit een discipline om vóór alles je gebeden op te zeggen, maar het kwam vanuit het verlangen om met God verbonden te zijn. Zoals Jezus met zijn Vader verbonden was en steeds opnieuw bad op de berg, in de stilte van de woestijn, in de binnenkamer.

Zo verlangden ook de Martelaren van Gorcum ondanks alles naar de Heer in het eeuwig leven. Zij hebben dat uitgesproken en ervoor gebeden. Zij waren op die manier vanuit hun verlangen in staat om biddende mensen te zijn, ook toen de dood naderbij kwam.

Broeders en zusters, we moeten niet wachten tot de nood bezit van ons leven neemt. We moeten niet wachten tot we in pure ellende zitten met de gedachte: 'dan komt het bidden wel vanzelf'. Als de Heer zegt dat we moeten blijven bidden, volharden in gebed, dan betekent het dat we niet moe mogen worden om in ons dagelijks leven steeds weer het gesprek met de Heer aan te gaan. Bidden doen we heel bijzonder als we hier de eucharistie vieren, als het volk van God dat onderweg is.

We komen naar Brielle niet alleen van verschillende plekken, maar de Kerk omvat als gemeenschap ook meerdere eeuwen. Zo mogen we ons vandaag verbonden weten met de Martelaren van Gorcum. En als Kerk van vele plaatsen mogen we ons ook verbonden weten met de lijdende christenen van nu die elders leven. Straks als de collecte komt, zal daar een getuigenis van klinken. Was dood en verderf maar iets van het verleden. Ook nu hebben mensen ermee te maken en worden levens bedreigd en erdoor bepaald.

Broeders en zusters, kunnen wij niet beter nu al beginnen met bidden? In de eucharistie zijn we samen en is de focus op het woord en het sacrament van de Heer. De uitnodiging klinkt om ons hart te verheffen en bij de Heer te zijn, zoals we straks samen zullen bidden in de prelatie, het begin van het eucharistisch gebed.

Maar hoe gaat het in ons eigen leven op momenten dat we niet hier klem in de bank zitten? Zijn we dan ook in staat om te bidden? Zijn we dan ook in staat om het zo rustig te maken in ons hart dat er ruimte is voor God? Dat we oog hebben voor wat Hem voor ogen staat? En dat we te allen tijde weten dat Hij ons kent als geen ander?

Is er in ons gebed ook ruimte voor de noden van mensen die wij kennen? En voor de mensen die onbekend zijn, lijden en op de vlucht zijn? Ons gebed tot God komt niet pas tot bloei als de nood uitbreekt. De Heer vraagt ons om als mensen van geloof elke dag ons leven te markeren met gebed.

Paus Benedictus XVI zegt dat het gebed de ziel is van ons leven in geloof. De ademhaling van de ziel, als wij bidden. Zoals we ons leven alleen voort kunnen zetten wanneer we onze longen laten werken, zo kunnen we ons geloof alleen voeden, sterken en levend houden als we bidden en in gesprek blijven met God. Volharding dus.

Ook om te verdragen wat er moeilijk is aan het gebed en dan niet te zeggen: 'Dat is niks voor mij. Laat mij maar een keer de kerkdeur verven, of de ramen van de sacristie schuren. Daar ben ik veel beter in dan bidden.' Moet u blijven doen. Maar houdt ook het gebed gaande. En zeg desnoods alleen maar: 'Ik doe het voor u, Heer. Helpt u mij om met u verbonden te zijn.'

Kunnen wij blijven bidden in het leven van alledag? Kan ons leven misschien een doorlopend gebed worden? Niet dat we niet meer naar buiten gaan, zullen werken of elkaar ontmoeten. Maar je leven laten dragen door gebed is dat je altijd wel een moment vindt om te weten: 'De Heer is er en ik mag zijn kind zijn. Ik heb een opdracht als gedoopte om de liefde van God te verkondigen en ook het nodige te verdragen als het moeilijk is. Niet moe te worden als het tegen zit. En als ik word uitgelachen, me niet snel terug te trekken.'

Kunnen wij verdragen dat bidden soms ronduit moeilijk is? Ik stel me zo voor in het Jaar van Gebed dat er ook onder u zijn die zeggen: 'Prachtig zo'n Jaar van Gebed, maar binnen een jaar gaat het me nog niet lukken. Binnen een jaar zit ik nog te knoeien en val ik terug.' Kunnen we dan misschien die zwakheid van onszelf toch verdragen?

Zoals kardinaal Vãn Thuân in de gevangenis in Vietnam die zwakheid omarmd heeft en zei: 'Dan pas komt het verlangen naar God in mij naar boven. Niet door mijn eigen kracht, mooie woorden en voortreffelijke regelmaat.' Durven wij tegen de Heer te zeggen als wij bidden: 'Heer, kom mijn zwakheid te hulp?'

Het is zo dat onze Heer Jezus zijn nood heeft geklaagd aan het kruis 'Waarom hebt Gij mij verlaten?' (Psalm 22). De Martelaren moesten elkaar bemoedigen om zich niet uiteindelijk toch terug te trekken. Zouden wij dan zonder de bemoediging van Gods kant kunnen bidden? Zouden wij zonder de ondersteuning van de Heilige Geest (cf. Romeinen 8, 26) steeds opnieuw woorden vinden om met God te spreken, en de Kerk en de wereld met alle noden bij Hem aanbevelen?

Misschien moeten wij de nederigheid opbrengen om steeds opnieuw te beginnen. Ik weet zeker dat steeds opnieuw beginnen geen brevet van onvermogen is. Het is een teken van ons verlangen. Dat u wilt bidden en blijft gaan voor een band met de Heer die allang zijn hand naar u heeft uitgestoken en die zijn belofte over u heeft uitgesproken. Mogen wij in deze bedevaartskerk in het Jaar van Gebed ons toevertrouwen aan God. Zoals Jezus zich aan zijn Vader heeft toevertrouwd. Zoals de Martelaren zich aan elkaar en de Heer hebben toevertrouwd.

En weet u wat het is? De weldaden in herinnering brengen betekent ook de kruisiging en verrijzenis van Jezus Christus voor ogen houden. In het licht van het evangelie duiden moeiten nooit op een doodlopende weg. De pijn die wij ondervinden is nooit een teken dat het allemaal niet waar is. Onze moeite mogen wij toevoegen aan wat nodig is voor het rijk van God.

Om met de woorden van het bisschopswapen van Mgr. Van Luyn te spreken: Om ons eigen deel van het lijden te dragen in de verkondiging van het evangelie (cf. 1 Timoteüs 1, 8). En in mijn eigen wapenspreuk staat 'Sine timore serviamus illi'. Zonder bang te zijn mogen we de Heer dienen (cf. Lucas 1, 74). We mogen blijven bidden en steeds weer opnieuw proberen en vragen: 'Kom mij te hulp'.

Het gesprek met de Heer komt van Zijn kant. Als ons verlangen steeds in ons pogen doorklinkt, dan blijft die band met de Heer een levende band. Het kloppende hart van ons geloof, van onze Kerk. Amen.